

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2398

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Snježana Bagić, predsjednica Vijeća te suci Mato Arlović, Davor Krapac, Ivan Matija, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Dejan Tkalec iz Koprivnice, kojeg zastupa Neven Zelić, odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 15. listopada 2015. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Dopuštenu i pravodobnu ustavnu tužbu podnio je 21. travnja 2011. Dejan Tkalec, hrvatski državljanin, iz Koprivnice, Ivana Meštrovića 23, kojeg u postupku pred Ustavnim sudom zastupa Neven Zelić, odvjetnik u Zagrebu, Andrije Hebranga 27.

Podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu presudom Županijskog suda u Varaždinu – Stalna služba u Koprivnici broj: GŽ-362/11-2 od 17. veljače 2011. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) povrijeđena sljedeća prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.):

- pravo na jednakost pred zakonom (članak 14. stavak 2. Ustava),
- pravo na nepovredivost slobode i osobnosti (članak 22. stavak 1. Ustava),
- pravo nezakonito lišenog slobode ili osuđenog na odštetu i javnu ispriku (članak 25. stavak 4. Ustava),
- pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava).

Pored toga ističe i povredu članka 117. stavka 3. (članka 115. stavka 3.) Ustava.

Također ističe da mu je drugostupanjskom presudom povrijeđen članak 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispr., 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija).

1.1. Drugostupanjskom presudom prihvaćena je žalba tuženice Republike Hrvatske i preinačena je presuda Općinskog suda u Koprivnici broj: P-320/10-8 od 20. svibnja 2010. (u daljnjem postupku: prvostupanjska presuda) na način da je odbijen prihvaćeni dio tužbenog zahtjeva podnositelja.

Prvostupanjskom presudom je pod točkom I. izreke naloženo tuženici da podnositelju isplati naknadu neimovinske štete u iznosu od 4.000,00 kn sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom te je pod točkom II. izreke odbijen u preostalom dijelu tužbeni zahtjev podnositelja.

1.2. Budući da je protiv drugostupanjske presude podnositelj podnio tzv. »izvanrednu« reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud), Ustavni sud ga je dopisom broj: U-III-2167/2011 od 17. svibnja 2011., obavijestio da će zastati s ustavnosudskim postupkom do dovršetka revizijskog postupka.

1.3. Podneskom od 16. listopada 2013. podnositelj je obavijestio Ustavni sud da je Vrhovni sud donio presudu broj: Rev-1321/11-2 od 16. travnja 2013. (u daljnjem tekstu: presuda Vrhovnog suda), kojom je odbio njegovu »izvanrednu« reviziju podnesenu protiv drugostupanjske presude. Navedenim podneskom podnositelj je proširio ustavnu tužbu i u odnosu na presudu Vrhovnog suda. Također je predložio da Ustavni sud nastavi ustavnosudski postupak.

Podnositelj u navedenom podnesku tvrdi da su mu presudom Vrhovnog suda povrijeđena sljedeća prava zajamčena Ustavom:

- pravo na jednakost pred zakonom (članak 14. stavak 2. Ustava),
- pravo na nepovredivost slobode i osobnosti (članak 22. stavak 1. Ustava),
- pravo nezakonito lišenog slobode ili osuđenog na odštetu i javnu ispriku (članak 25. stavak 4. Ustava),
- pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava),
- pravo na slobodu kretanja (članak 32. stavak 1. i 3. Ustava),
- pravo na štovanje i pravnu zaštitu njegova osobna života i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti (članak 35. Ustava).

Ističe i povredu članka 16. Ustava.

Također ističe da mu je presudom Vrhovnog suda povrijeđen članak 5., članak 6. stavak 1. i članak 17. Konvencije, te članak 2. Protokola br. 4 uz Konvenciju i članak 3. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

1.4. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog suda u Koprivnici broj: P-320/10.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

a) prekršajni postupak protiv podnositelja

2. Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava Međimurska, Policijska postaja Čakovec je 3. srpnja 2008. podnijela Prekršajnom sudu u Čakovcu optužni prijedlog protiv podnositelja zbog počinjenja prekršaja propisanog člankom 4. alinejom 9. (sudjelovanje u tučnjavi ili napadima na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju), u vezi članka 24. stavka 1. (protupravno ponašanje za vrijeme dolaska na športsko natjecanje, tijekom športskog natjecanja i za vrijeme odlaska sa športskog natjecanja) Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (»Narodne novine« broj 117/03. i 71/06.).

Optužnim prijedlogom podnositelju je stavljeno na teret da je 2. srpnja 2008., u vremenu od 21.50 do 22.10 sati, u Zrinsko-frankopanskoj ulici u Čakovcu, prilikom povratka s nogometne utakmice koju je nogometni klub Dinamo odigrao u Murskoj Soboti, kao navijač navedenog nogometnog kluba sudjelovao u tučnjavi između navijača nogometnih klubova Dinamo i Hajduk.

Na temelju članka 39.a stavka 1. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima presudom Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-2470/08 od 3. srpnja 2008. podnositelju je zbog počinjenja navedenog prekršaja izrečena kazna zatvora u trajanju od devet (9) dana uz primjenu uvjetne osude u roku kušnje u trajanju od jedne (1) godine.

Na temelju članka 32. stavka 1. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima podnositelju je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima u kojem se natječe nogometni klub Dinamo ili hrvatska nogometna reprezentacija na području Republike Hrvatske, u trajanju od jedne (1) godine, trajanje koje se računa od pravomoćnosti navedene presude.

Također je, na temelju članka 130. stavka 2. točke 2 Prekršajnog zakona (»Narodne novine« broj 107/07.) podnositelju određena mjera opreza zabrane posjećivanja nogometnih utakmica kojih je sudionik nogometni klub Dinamo, koja traje do nastupa pravomoćnosti navedene presude.

Postupajući po žalbi podnosioca Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske je svojom odlukom (broj: JŽ-3080/08 od 12. rujna 2008.) ukinuo presudu Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-2470/08 od 3. srpnja 2008. i predmet vratio navedenom sudu na ponovno suđenje.

Tijekom novog suđenja rješenjem Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-4039/08 od 12. prosinca 2008. produljena je protiv podnosioca, do nastupa pravomoćnosti presude, primjena mjere opreza zabrane posjećivanja nogometnih utakmica čiji je sudionik nogometni klub Dinamo. U izreci navedenog rješenja podnositelj je upozoren na obvezu javljanja nadležnoj policijskoj postaji dva sata prije početka nogometne utakmice, te da mu se zbog propuštanja te obveze može izreći novčana kazna u visini do 10.000,00 kn, a za ponovljeno propuštanje novčana kazna u visini do 20.000,00 kn.

Potom je presudom Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-4039/08 od 6. travnja 2009. podnositelj oslobođen optužbe da je počinio prekršaj stavljen mu na teret. Određeno je da do nastupa pravomoćnosti navedene presude traje mjera opreza zabrane posjećivanja nogometnih utakmica određena podnositelju rješenjem Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-4039/08 od 12. prosinca 2008.

b) parnični postupak radi naknade štete

2.1. Podnositelj je 9. ožujka 2010. podnio Općinskom sudu u Koprivnici tužbu protiv Republike Hrvatske radi naknade štete uzrokovane povredom prava osobnosti. U tužbi je naveo da je mjera opreza određena protiv njega presudom Prekršajnog suda u Čakovcu broj: J-4-2470/08 od 3. srpnja 2008. i produljena rješenjem navedenog suda broj: J-4-4039/08 od 12. prosinca 2008. trajala ukupno 300 dana, te da mu je primjenom navedene mjere opreza nezakonito ograničena sloboda kretanja u trajanju od 6 sati na dane održavanja nogometnih utakmica čiji je sudionik nogometni klub Dinamo.

Naime, sukladno članku 35.a Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima nametnuta mu je obveza javljanja u nadležnu policijsku postaju dva sata prije početka nogometne utakmice čiji je sudionik nogometni klub Dinamo, radi ostavljanja adrese na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja nogometne utakmice i nakon izlaska iz policijske postaje do isteka dva sata nakon završetka nogometne utakmice.

Kako su istinitost njegovih izjava glede adrese na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja i dva sata po završetku nogometnih utakmica provjeravali policijski službenici, to mu je time bilo povrijeđeno i pravo na osobni i obiteljski život.

2.2. Prvostupanjskom presudom djelomično je prihvaćen tužbeni zahtjev podnosioca.

U obrazloženju prvostupanjske presude istaknuto je:

»Uvidom u presudu Prekršajnog suda u Čakovcu broj J-4-4039/08 od 06.04.2009. g. utvrđeno je da je ista postala pravomoćna dana 07.05.2009. g.

S obzirom na gore navedeno, ovaj sud smatra da je tužitelju bila protupravno ograničena sloboda kretanja, a time i povrijeđeno pravo osobnosti iz čl. 19. st. 1. i 2. ZOO, jer je pravomoćno utvrđeno presudom Prekršajnog suda u Čakovcu broj J-4-4039/08 od 06.04.2009. g. da tužitelj nije počinio predmetni prekršaj koji mu je bio stavljen na teret iz čl. 4. podst. 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima, povodom kojeg mu je bila izrečena mjera opreza i sigurnosna mjera zabrane posjećivanja nogometnih utakmica NK Dinamo i hrvatske nogometne reprezentacije.

Naime, sud smatra da, ukoliko tužitelj nije počinio predmetni prekršaj, niti je kriv za predmetni prekršaj iz čl. 4. podst. 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima, a to je pravomoćno utvrđeno citiranom presudom Prekršajnog suda u Čakovcu od 06.04.2009. g., tada nije bilo osnove da se tužitelju izreče mjera opreza zabrane posjećivanja nogometnih utakmica NK Dinamo i hrvatske nogometne reprezentacije.

Točno je da je Prekršajni sud ovlašten prema čl. 130. st. 1 Prekršajnog zakona u prekršajnom postupku odrediti protiv okrivljenika jednu ili više mjera opreza ako je to potrebno radi osiguranja nazočnosti okrivljenika u postupku, sprečavanju okrivljenika da čini nove prekršaje ili da spriječi ili oteža dokazivanje u postupku, ali kako je pravomoćno utvrđeno da tužitelj nije počinio predmetni prekršaj, sud smatra da je mjera opreza koja je izrečena tužitelju protupravna jer ista nije niti bila potrebna radi sprečavanja okrivljenika, ovdje tužitelja, da čini nove prekršaje, jer je pravomoćno utvrđeno da tužitelj i nije počinio prekršaj koji mu je stavljen na teret.

(...)

Sagledavajući izloženo, sud smatra da je tužitelj trpio povredu prava osobnosti u vidu prava na slobodu kretanja za vrijeme izrečene zaštitne mjere, odnosno mjere opreza u periodu od 03.07.2008. g. do 07.05.2009. g. jer mu je sloboda kretanja ograničena na način da nije smio posjetiti nogometne utakmice NK Dinamo ili hrvatske nogometne reprezentacije, te jer je morao dva sata prije utakmica, za vrijeme utakmica i dva sata nakon utakmice provesti na istom mjestu. Ovo stoga što sloboda kretanja ne poznaje ovakva ograničenja, već svaki građanin koji uživa slobodu kretanja ima pravo slobodno odlučiti kuda će se kretati i u kojem periodu u granicama koje nisu zabranjene zakonom.«

Drugostupanjskom presudom prihvaćena je žalba tuženice i u dosuđujućem dijelu preinačena prvostupanjska presuda.

U obrazloženju drugostupanjske presude istaknuto je:

»I po ocjeni ovog suda time što se u okviru mjere opreza tužitelj morao javljati policiji u mjestu svog prebivališta ili policiji u mjestu u kojem se mogao zateći u vrijeme održavanja utakmice na kojoj je sudjelovao NK Dinamo, a kako bi policija mogla provjeriti da li se tužitelj doista nalazi na mjestu koje je prijavio kao mjesto svog boravišta, predstavlja izvjesno ograničenje slobode kretanja, međutim to ograničenje nije takove prirode da bi tužitelju pripadalo pravo na pravičnu novčanu naknadu zbog povrede tog njegovog prava.

(...)

Ovakovo ograničenje njegove slobode nije bilo takovog intenziteta da bi zaslužilo bilo kakvu naknadu odnosno da bi dovelo do bilo kakve povrede prava osobnosti na slobodu kretanja, i ne može ga se po jačini i intenzitetu uspoređivati sa situacijom kada određena osoba bude a u okviru kaznenog progona zadržana u pritvoru.

Dakle, smatrajući kako težina povrede izazvane ograničenjem slobode kretanja a koje je proizišlo iz izrečene mjere opreza nije takovog intenziteta da bi tužitelj imao pravo na pravičnu novčanu naknadu, a niti to pravo proizlazi iz okolnosti slučaja, ovaj sud je preinačio pobijanu odluku u točki I izreke presude na način da je odbio tužiteljev zahtjev za isplatu neimovinske štete u iznosu od 4.000,00 kn sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.«

Presudom Vrhovnog suda odbijena je revizija podnositelja.

U obrazloženju presude Vrhovnog suda istaknuto je:

»U skladu s navedenim, a kada je presudom Prekršajnog suda broj J-4-2470/08 od 3. srpnja 2008. kojom je prekršajni sud tužitelja proglasio krivim i osudio i uz to mu izrekao zaštitnu mjeru zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima Nogometnog kluba Dinamo i Hrvatske nogometne reprezentacije, a koja mjera je imala za posljedicu određeno ograničenje kretanja tužitelja u razdoblju od deset mjeseci u smislu onemogućavanja mu posjećivanja utakmica ovih športskih vrsta, onda se ne može govoriti o nezakonitom ograničavanju slobode kretanja tužitelja unatoč tome što je taj prekršajni postupak konačno završio oslobađajućom presudom broj J-4-4039/08 od 6. travnja 2009. (zbog nedostatka dokaza). Naime, takvo postupanje prekršajnog suda se kretalo u okviru zakonito vođenog prekršajnog postupka, koje u sebi uključuje i primjenu načela slobodnog sudačkog uvjerenja i slobodne ocjene dokaza uz primjenu načela o teretu dokazivanja. Upravo zato određeno ograničenje slobode kretanja tužitelju izrečeno zaštitnom mjerom nema elemente povrede prava osobnosti u smislu odredbe čl. 19. ZOO-a, a zbog kojeg bi tužitelja pripadalo pravo na naknadu neimovinske štete u smislu odredbe l. 1100. ZOO-a, premda je naknadno tužitelj oslobođen prekršajne odgovornosti.